

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fill. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona. — Telefonszám: 14.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A parlamentarizmus sérelme.

— Irta: **Andrássy Gyula gróf.** —

Különbéle nézet uralkodik arról, vajjon van-e joga a királynak az országgyűlést exlexben feloszlítani, illetőleg elnapolni.

A kik a királynak ezt a jogát tagadják, azok nem tehetnek kifogást a képviselőház eljárása ellen. Azok természetesen találják azt, hogy a képviselőház, októberben, az elnapolás után is határozatot hozott. Azok az elnapolás tudomásulvételét, czélszerűségi tekintetből eredő szabad elhatározásnak tekintik.

Én azonban nem vagyok ezen az állásponton. Az én igénytelen nézetem szerint a királynak joga volt az utolsó országgyűlést feloszlítani s joga volt a jelenlegit elnapolni.

De valamint a feloszlítás, akképen az elnapolás is súlyos hiba volt. Sőt az elnapolás még nagyobb hiba, mint a feloszlítás, mert az a mentsége nincs, hogy a nemzet akarát kívánja megtudni.

A kormány, mely exlexben elnapolja a Házat, saját erkölcsi tőkét fogyasztja: a kormányzás etikáját sérti, mert elnémitja azt a testületet, mely ellenőrizhetné ügyvitelét, midőn oly pénzeket kezel, a melyeket kezelni nincs főhatalmazva.

A jelenlegi elnapolás ellen még más szempontból is lehet kifogást tenni. Nemcsak azért helytelen, mert exlexben történt, hanem azért is, mert az alkotmány megsértése céljából történt. Arra használták, hogy többség nélkül, sőt minden párt nélkül kormányozhassák az országot. Arra fordítanak egy királyi jogot, hogy az alkotmányellenes kormányzást lehetővé tegyék.

Az elnapolás ellen tehető e kifogások nem teszik magát az elnapolást érvénytelenné. Bűnös a kormány, a mely tanácsolta, az országgyűlés azonban tartozik hozzá alkalmazkodni.

Meg is tette: hódolattal tudomásul vette a királyi leiratot. Csak megokolta hozzájárulását.

A Ház az elnapolásról magáról s az annak védelme mellett történő kormányzásról ítéletet mondott. Nem alkotott jogszabályt. Az országot, az egyeseket jogi hatálylally kötelezni nem kívánta. Nem rendeltünk el semmit, nem tiltottunk el semmit. Csak figyelmeztettük a kormányt, az egyeseket, a hatóságokat arra, hogy a létező törvények s az alkotmány szelleme szerint mi szabad, mi tilos.

Írányt kellett adni a társadalomnak. Tiltakoznunk kellett az ellen a kísérlet ellen, mely az alkotmányba ütközik.

Magyarországot csak egy módon szabad kormányozni: felelős minisztérium útján. Ezt rendelik el törvényeink — ezt követeli létünk érdeke. Törvényes és alkotmányos kormányzás közötti küömbiséget nem ismerem. A mi az alkotmányos, azaz felelős kormányrendszerbe ütközik, az tételes törvényeinket is sérti. Az 1488. évi IV. törvény hozta be a felelős magyar kormányrendszert. S tényleges megszakítás után 1867-ben a közösigyeknek a királytól is kívánt irányban való új szabályozásának előfeltétele:

a felelős magyar kormány helyreállítása volt. Az így megállapított kormányzást törvény nem szabályozza. Egy ismert politikai és jogi fogalmat iktattunk törvénykönyvünkbe.

Mi ennek a rendszernek a lényege? Miben található föl a felelős kormányrendszer ismerve?

A jogi és a politikai felelősség kettős elvének uralmában. Törvényes, azaz felelős kormánynak csak azt a királyi kormányt tekinthetjük a 48-iki és a 67-iki törvények óta, a mely a nemzet akarata ellen nem kormányoz, a mely a király és a nemzet bizalmába látja főmunkájának előfeltételeit.

A nemzet nevében a képviselőház van hivatalva szólani; de szava nem végérvényes, ellene a választókhöz lehet folyamodni.

Egy kisebbségi kormány léte nincs föltétlenül ellentétben a parlamentarizmus elvével, egy bukott kormány is megmaradhat állásában, ha komoly reménye van, hogy a közel jövőben az akkori parlamentben, vagy az új parlamentben többséget szerez és ha valósággal erre törekszik.

Igy értelmezték, így gyakorolták az angolok a parlamenti kormányzást. Így vettük mi át. Midőn 1848-ban kinevezték az első felelős kormányt, midőn 1867-ben a második bemutatkozott a magyar képviselőháznak: örömben uszott a nemzet, mert azt hitte, hogy alkotmánysértés nélkül nem történhetik meg többé, hogy a végrehajtó hatalom ellentétben legyen a nemzet akaratát kifejező parlamenttel. Ebben bizva, mentünk bele a közös intézmények szervezetébe.

A felelős kormányzás e lényege mindenütt nagy értékű. A közszabadság egyik legerősebb szervei biztosítéka. Másutt vitatható, nem czélszerűbb-e nála az a rendszer, mely a politikai felelősség elvét csak a fejedelemmel szemben állítja meg. Nálunk ilyen kétség nem támadhat. Nálunk az 1848. évi IV. törvényzikk föltétlenül áldásos fordulópontja történelmünknek.

A Korpusz Juris föntartotta állami önállóságunkat, az élet azonban nem; mert a végrehajtó hatalom nem volt szerves összefüggésben a nemzettel. A nemzeti akarat ellen is gyakorolhatta jogait. Sőt idegen befolyás alá is juthatott. Ennek a bajnak csak a felelős kormányrendszer vethetett véget.

Nálunk ez nemcsak a közszabadság bástyája, hanem állami önállóságunké is.

A pragmatika szankció idegen államhoz fűzi sorsunkat. Csak a felelős kormány elve biztosíthatja azt, hogy ez a kötelék nem foszt meg bennünket az önálló kormány áldásától.

S létünk e nagy garanciájával, a felelős kormányzás alapelveivel, homlokegyenest ellentétbe helyezkedett a jelenlegi kormány. Nincs többségbe. Ezt tudja és nem is akar többséget szerezni. Tisztában van azzal, hogy erre képtelen volna. A parlamenttől elnapolással szabadul. A nemzethez nem fordul. Látja, hogy hiába tenné. Csak a király bizalmára támaszkodik.

Nem azt mondja, hogy addig marad kormányon, míg reménye van többséget szerezni. Ez a reménye nincs is meg, akkor sem volt

meg, midőn megalakult. Ellenkezőleg, azt mondja, hogy addig marad, míg a nemzet kitart a vele ellentétes állásponton, tehát a mig semmi alkotmányos támogatásra nem számíthat; a mint pedig sikerül a nemzetet megpuhítani, a mint a nemzet kijózanul, a mint hozzá közelít: — akkor lemond.

S nem az országgyűlés tárgyalásainak során, nem érvekké törekszik a nemzetet megnyerni. Addig marad hivatalában, míg a nemzet annyira megunja, hogy saját álláspontját hajlandó lesz az ő eltávozására árán feladni. Az alkotmány követelményei ellenére kormányoz, hogy aztán az alkotmány teljes helyreállításának áráért alkudozhasson. Érzi, hogy hivataloskodása fáj minden magyar embernek: mert sérti a parlamentarizmust s mert lehetetlenné tesz minden alkotmányos munkát. De ő e fájdalom hatására számít.

Sikert csak akkor arathat, ha e fájdalom érzete elnyeri a nemzet jelenlegi politikai akaratát. Addig koplaltat s addig kormányoz a nemzet ellen, tehát az alkotmányos formák ellen is: míg a nemzet elfogadja katonai programját.

E rendszer első lépésénél tiltakoztunk. Kell-e még bizonyítani, hogy helyesen jártunk el? Csak egyet emelek ki.

A parlamentáris kormányzás elveit törvény sehol sem állapítja meg. Azok eredete a jogszokás. A helytelen gyakorlat előtt való meghajlás tehát magát a jogot veszélyeztetheti. Ha a parlament és ha az ország elfogadja a nemzet ellen való kormányzás megkísérelt formáját, akkor precedens származhatik belőle. Ha sikere lesz a mai kormánynak: akkor kitűnik, hogy lehet és szabad: a felelős kormányrendszer örve alatt a nemzet akaratával egyező parlament ellen kormányozni; akkor be lesz bizonyítva, hogy a király egyoldalú bizalma elegendő arra, hogy a parlament bizalmatlansága ellenére is törvényes és alkotmányos kormányzást tartsanak fönn.

S akkor állami önállóságunk elveszti egyik nagy védelmét.

Őseink vérrel, művelődésünk, vagyonunk kárával szerezték meg létünk szervei biztosítékait.

Megengedhetjük-e, hogy azok kezeink között hatályukat veszítsék?

Muló érdekeinkért ne áldozzuk föl a nagy jövőt.

BELFÖLD.

A póttartalékosok behívása. A honvédelmi miniszter, Bihar ur, a napokban körrendeletet adott ki, a póttartalékosok behívását illetőleg. A körrendelet, hivatkozással a király f. hó 14-én kelt azon parancsára, mely szerint az 1888. évi XVIII. t. cz. alapján a közös hadseregbeli magyar honosságú póttartalékosok 1904. és 1903. évfolyamának rendelkezésére álló legénysége, továbbá az 1905. évi december 31-ével a tartalékba jutó közshadseregbeli magyar honosságú legénység, az 1904. évi számbavétel alapján abba beosztott ujonczmennyiség keretében — amennyiben a magyar korona országaiból kiegészítendő csapatok, hatóságok és intézetek békelétszámának kiegészítésére szükséges — tényleges szolgálatra behívassék, illetőleg a tartalékba való

áthelyezés időpontján tul is visszatartassék, — elrendeli, hogy az 1903. és 1904. években besorozott, az 1903. és 1904. sorozási évfolyamba tartozó közös hadseregbeli magyar honosságú (tehát a magyar korona országában honossággal és községi illetőséggel bíró) póttartalékosok az 1888-ik évi XVIII. t.-cz. értelmében rendelkezésére álló legénysége 1905. évi decz. 27-re tényleges szolgálatra kivételesen behívassék.

A póttartalékosok behívásával, épp úgy megkerüli a kormány az ujonczállítási jogát, mint az önkéntesek toborzásával és a három évüket kiszolgált katonák részben való visszatartásával.

Ebben a két irányban iparkodik sikert elérni a kormány, mert ha sikerül pénzt szereznie és katonát, akkor el lehet szépen parlament nélkül is akárméddig. A „Székely Ujság“ is természetesen siet a kormány ezen ténykedését a koalíció rovására írni, holott a kormány ezen működése, erőszakossága és szövetkezése az utcával végső következtetésében oda irányul, hogy megrontsa a nemzet szabadságának két sarkolatos biztosítékát s adóhoz és ujonczhoz jusson a nemzet hozzájárulása nélkül.

A „nyomor és szenvedés“, melylyel a trón magaslatáról fenyegetek meg bennünket, tehát még csak most veszi kezdetét. A póttartalékosok behívása sok ezer család békéjét zavarja meg; szerzett jogokat sért és elégedetlenséget visz a hadseregbe. A kormány biztatására fokozott szociálista izgatás az elégedetlen póttartalékosok bevonulása által utat talál s ott nagyobb pusztítást vihet véghez, mint a józan magyar polgárok körében.

Nem néhány nagyurnak kedvteléséből állott elő a mostani állapot, mint a „Székely Ujság“ írja. Megteremtette azt a Fejérváry kormány, mely végig az egész vonalon felkavarta a szenvedélyeket, melynek végeredményében az ország polgársága issza meg a levét és amelynek, imé eljutottunk a második stacionáriájáig, a póttartalékosok behívásáig. Hogy hol lesz a megállás, az valóban beláthatatlan és aggódva gondolunk jobb sorsra érdemes hazánk jövőjére.

Hollaki Arthur, képviselőjelölt. Vajda-Hunyadról írják nekünk, hogy Hollaki Arthur képviselőjelölt megtartotta programbeszédét. Hollaki magát pártokivülinek vallotta, mivel a kibontakozást csak egy új pártalakulással tartja lehetőnek és a kibontakozás csak a 67-es alapon történhetik oly módon, hogy az alap reformáltassék. Ha ez az új kialakulás megtörténik, megjelenik a kerületben és a választók vagy csatlakoznak hozzá, vagy nem, de ha nem, a mandátumát visszaadja. A választók ezen kijelentést tudomásul vették és lelkesedéssel csatlakoztak hozzá. Ebből látható, hogy a románság izgatása dacára a magyarság összetart és a mandátumot Hollaki kezébe szolgáltatja.

Politikai jegyzetek.

Széke lyudvarhely, dec. 3.

Nagy idöket élünk. Minden nap nagy események szülője. A hazafiak szívet mindinkább eltölti a haza alkotmánya, függetlensége, egész léte iránt érzett aggodalom. Mindinkább nyilvánvalóvá válik, hogy önkényuralommal szemben kell védekeznünk, hogy a haza veszélyben van. Újra elérkezett tehát az a pillanat, a mikor minden magyarnak, minden hazafinak, félretéve személyi és politikai ellentéteket, tömörülnie kell és vállt vállhoz vetve, testvéri szeretettel össze kell tartania az alkotmány, a haza megvédésében.

Legyen feledve minden jó és rossz, ne mondja senki, hogy ő járt jó uton a multban és igaza volt jóslásaiban. Szünjenek meg a személyes ellentétek, döljenek le a pártokat elválasztó falak, legyünk egygyé, magyar nemzetté, magyar néppé és legyen mindegyikünk első az alkotmány megvédéséért folyó harcban!

Jó példával járnak elől a budapesti és egyéb városiak. Pártpolitikai keretek félretételével olvad össze a magyar társadalom az alkotmány védőbástyái közé fegyveres erőszakkal betolulókkal szemben.

Tegyünk mi is úgy, és meg fog áldani minket a magyarok Istene!

*

Azt mondta Fejérváry báró a „Wien Allgemeine Zeitung“ egyik munkatársának, hogy a jelenlegi válság már rég nem a vezényleti nyelv körül forog, hanem az erre vonatkozó vitából

mélyebben ható elvi ellentét támadt. Hát ez úgy van. Fejérváry báró nézete szerint a mostani parlamenttel az ország üdvére kormányozni nem lehet. Meg kell szüntetni azoknak az egyeduralmát, a kiknek hatalmi monopoliuma idézte fel Magyarország állami életének mostani ziláltságát. A miniszterelnök *szilárdan el van tökéltve arra, hogy a parlamentet feloszlatja és az általános, titkos választói jog programjával új választásokat rendeltet el.*

Azt is mondja ez a német ujság, hogy a parlamenti többség vezéreivel most már Bécs szöba se fog állani. A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a koalíció vezéreivel belátható időben nem is fog érintkezni. Fejérváry Géza a koalíció vezéreivel való minden további tárgyalást teljesen fölöslegesnek tart, mert ezek a velük való eszmecsere alkalmával nem voltak hajlandók a koronának a törvény által biztosított jogait elismerni; pedig ezek a jogok is egyrésze annak az alkotmánynak, a melyre a király meg esküdtött és így a király esküszegés nélkül nem engedhetne a koalíció követeléseinek. Az öreg generális igen komolyan itéli a helyzetet, de át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy, habár csak kemény tusa árán, mégis sikerülni fog a magyar népet meggyőzni az idegölő harcok állapotok tarthatatlanságáról. Szilárd meggyőződése továbbá, hogy a magyar parlament reformja a magyar politikának is teljes átalakulását fogja eredményezni. Ezért állította fel programját, a mely, a mint kifejezetten hangoztatja, nem csak látszatra készült, vagy koalíciós követelések cseretárgyául. A jövő mozgalmas időket fog hozni Magyarországra és alighanem eltelik néhány év, míg a jelenlegi nagy válságból az országos válság megoldása útján újjá fog születni.

Látni való, hogy Fejérváry Géza báró az általános választói jog reformjára támaszkodik s e zászlóval vél győzni a választási háboruban.

*

Minden czáfo'at ellenére is tartja magát az a hír, hogy a képviselőházat december 19-én feloszlatják. Fejérváry és ügyvivő társai nem táplálnak reményt aziránt, hogy a december 19-én összeülő Házban személyesen meg sem jelenhetnek s így alig is találjanak a feloszlátáson kívül más megoldást. Fejérváry a király keziratát elfogja küldeni a Ház elnökének s Justh Gyula kénytelen lesz a feloszlátó leiratot a Háznak tudomására hozni.

Az újválasztásokat Fejérváry csak márcziusban szándékozik meg'artani. Ehhez joga van, mert a törvény rendelkezései szerint az országgyűlést a feloszlátástól számított három hónapon belül kell összehívni. E törvénykereten belül tehát a választás márczius 19-ikéig tolható ki.

Fejérvárynak éppen erre a három hónapra van szüksége. Ezen időszak alatt nincsenek képviselők s így senkit sem véd az immunitás. Erre alapítja tervét. Izgatás czime alatt ártalmatlanná szándékozik tenni mindenkit, aki a közérület ébrentartására neki nem tetsző módon agitálni mer. Csakhogy valamit kifejejt a számításból. Minden egyes erőszakosság csak növeli az elkeseredést és összetartást és ha vakmerő kezeit a nemzet legjelesebbjei felé is ki merné nyujtani, ezzel oly viharmagot vet, mely vezérkarával együtt nyomtalanul el fogja söpörni a föld színéről.

Hát csak jöjjön az új választás, a nemzetnek másodsor is impozáns mértékben megnyilatkozó akarata, majd csak észére fogja téríteni mindazokat, a kik még mindig nem értették meg az ország népét.

*

A hivatalos közlöny egyik legu'óbbi száma új főispáni kinevezéseket közöl. A vezérbizottság egyik tagja erre nézve a következőket mondotta:

— Világos most már, hogy a kormány árkon-bokron keresztül rohan, hogy bennünket letiporjon. De azért mi ellentállunk. Az országos anarkiaért nem mi vagyunk felelősek, hanem a kormány. A „nyomort és szenvedést“ céltudatosan készíti elő, de utóvégre nem lehet azt a végletekig vinni: a koalíció mindent megtesz és eszközei között valószínűleg ott lesz az

is, hogy december 19-én az elnapolás dacára együtt maradunk.

*

„Székely Ujság“ czímmel új politikai lap indult meg Székelyudvarhelyt. Nem azért, mintha már e szegény kicsiny városkának nem lett volna meg a maga 67-es és 48-as ujságja, hanem azért, mivel a kormány programját egyik ujság sem tette magáévá, mivel e kormány felállított progjammját csaléteül kívánja felhasználni a nemzeti ellenállás letörése érdekében. Kivánatos szociális és gazdasági munka tervezet helyez kilátásba, csak nemzeti létről és akaratról ne beszéljünk.

Hogy az országban fenekestül felfordult minden, az kétségtelen, hogy a Fejérváry kormány magának tulajdoníthatja, melynek önkényes és törvénytörő eljárása provokálja a törvényhatóságok oly magatartását, mely folytatása a kormány által megkezdett anarchiának.

Kormányt támogatni akkor, amidőn az már élénken érezteti romboló hatását a magunk szűk társadalmi életünkben is, amikor alig mulik el nap, hogy a kormány valami sértést el ne kövessen a törvényen, az alkotmányon, a jogrenden, amidőn az országban a törvényes rend teljesen meg van zavarva, a törvények tisztelete kitörülve, az állam nemzeti jellege megtámadva, az osztályharc kormány-programmban hirdetve: — anakronizmus.

E válságos napokban minden olyan irányzat, mely nem a békés kibontakozást munkálja, megbocsáthatatlan tévedés. Összintén mondjuk, hogy ezért nem helyeseljük a „Székelyudvarhely“ és a most megindult „Székely Ujság“ irányzatát; mind a kettő túl ló a célon, s míg mind a kettő a személyekben keresi az áldatlan állapotok okát, addig a személyi ellentétek kiélesednek, a társadalmi élet elfajul, a közállapotok visszaesést mutatnak, a megélhetés napról-napra nehezebbé válik, a mik maguk után vonják a társadalmi élet bénulását.

A kibontakozásnak és a jobb jövő biztos előkészítésének ma csak egy utja van: az alkotmányválság elintézése, a nemzet katonai és gazdasági kívánságainak érvényesítése, ezzel karöltve jár az adó, szociális és választási reformok megvalósítása. Fejérváry pedig ez út első felét figyelmen kívül hagyja. Ennél fogva a „Székely Ujság“ szintén nem reflektál a nemzeti érzés jogainak a hadseregben való diadalmaskodására. Enélkül pedig a válságot elintézni, a fellángolt nemzeti közszellemet megtéríteni nem lehet. Így tehát a „Székely Ujság“ megindulása szélmalom harcot jelent, melynek semmi lényegesebb jelentőséget nem tulajdonítunk.

És még valamit. A „Székely Ujság“ első száma csütörtökön jelent meg. Születése első pillanatában sajnálattal konstatálja, hogy a két helyi, 67-es és 48-as ujság nem falta fel egymást és hogy egymás keblére borult. Izlésünk annál jobb, hogy sem ilyen perverz ölekedésre kaphatók lennénk, azonban erős a meggyőződésünk, hogy a „Székely Ujság“ és „Székelyudvarhely“ a fent óhajtott felfalást a nagy közönség multságára minél hamarabb megfogják cselekedni.

*

Milyen szegény ember az, aki manapság borsózik az oroszországi rémségeken. Tessék Pestre nézni. A csillogó, a ragyogó Budapestre, a szabadság honának csillogó fővárosába. Ott a napokban behatolt egy főur lakásába a rendőrség és feloszlátni akart egy összejevetelt, mert ez politizált, azaz hogy nem Kristóffy recepicéje szerint beszélgetett az érdekes helyzetről. Össze gyűltek mint Prónay báró vendégei. Itt beállított Rudnay budapesti rendőrfőnök kiküldött közege, detektivekkel, rendőrbiztosokkal, hogy feloszlassa a társaságot.

E pillanatban felugrott Prónai Dezső báró és remegő hangon így szólt a jelenvoltakhoz:

— Rettenetes pillanatok élünk most, a mikor jog, szabadság megszűnt ebben az országban. De vallásos ember vagyok, luteránus ember, a kinek hajdanában sok elnyomatásban volt részünk — érzem, hogy ilyen rémes pillanatban Istenhez kell fordulnunk. Imádkozunk uraim! Imádkozzunk, hogy óvja meg szerencsétlen hazánkat ettől a szolgálhadtól, amely előtt

nem szent sem a személyes szabadság, sem törvény, sem véren szerzett alkotmányunk. Büntesse meg azokat, a kik hazánk alkotmányára, ősi szabadságára törtek.

Agresszív magyar kulturpolitika.

(Négy közlemény.)

— Irta **Chalupka Rezső.** —

Székelyudvarhely, nov. 30.

II.

Nyilvánvaló, hogy csakis a komoly, erős, minden ízében nemzeti tartalmu kulturpolitika — még ha ennek a czélszerűségi aktusnak frázisszerűen sovinizmus is a neve — lehet termékeny sejtje nemzeti életünk és állami érdekeink minden további egészséges evolúciójának. „Az állam minden gépezetében, összes szerveiben a nemzeti jellegnek, iránynak érvényesülni kell, a magyar állam külső és belső szerveire rá kell, hogy nyomja a nemzet az ő tiszta, hamisítatlan magyar jellegét“ hirdetjük dogmaként. Nos tegyük eleget is e szent dogmának. Legyünk e nemzeti érvényesülésben bár sovinizták is, mert ez természetes tulajdonságunk, theoremánk s éljünk e czél érdekében még offenzívakkal is, mert ez jogos cselekedetünk lézen! Nekünk a magyar nemzeti állam kiépítése és integritása tekintetében Archimedesnek kell lennünk, ki geometriai problémája megfejtésén tőri a fejét, míg Syracuse ég s őt magát egy római katona megöli. Az összetett kézzel való szerénykedésnek, a jákharatu aluszékonyágnak, az önámító türelemnek nincsen semmi pozitív jelentősége ott, hol a bécsi kamarilla évszázados politikai tozódásai után és a hazai nemzetiségek fegyelmetlen politikai motivumai mellett a Lichtensteinok, Luégerok, Bielohlavok és Manu-féle mikrobák („Legyenek készen uraim!“) és még annyi sok más „előkelő idegen“ rágnak államiségünk és kulturánk évezredes tőkén. Az a nemzetközi szociáldemokrata lelkesedés, mely Rousseau és Basedow-féle cinizmus-sal egyesítvén a Lepelletier-féle tulságokat a „haza“ és „polgár“ szavakat kitörölni véli az ujkori nyelvek szótárából s mely a mai polgári (politikai) társadalomnak máris jelentékeny fertőzője, csak még inkább indokoltá és jogossá tesz minden itt komolyan kombinációba vehető természetes offenzívát.

A nemzetalkotó, államfejlesztő misszióban a nemzet hitének, bizalmának, hazafiasságának, a honfivágyság, férfibecsület és nemzethűség első letéteményese: az iskola. Ez ama erőnemző kohó, melyben minden fizikai, értelmi és erkölcsi akarat fuzionál, melyben a nemzettest finom szövete szövődik, hogy az életben az együttérés, a közös czélért való lelkesedés, a közös jogok és közös kötelességek szolgálatában munkálkodó szolidáris polgári erények és virilis vonások vérrendszerét stilizálja, moralizálja, fegyelmezzze. Az iskola minden. Egész lényünk delejtűje. Melegágya, termőföldje az egyén, a család, a társadalom, a nemzet, az állam fogalmához kötött minden tökéletességnek. Ékes szólóan mondja bold. Felméri Lajos nagyszabású Neveléstudományában: „Az iskola a testi neveléssel gőczpontja a hazai föld védelmére szükséges erő kifejtésének, értelmi nevelésével a haza igazgatására és kormányzására szükséges értelmi vonások megszerzésének; az érületre és akaratra való hatásai által pedig a nemzeti patrimonium felvirágzására elengedhetetlen erkölcsi tulajdonságok elsajátításának és a nemes aspirációk felkeltésének édes otthona.“ Valóban testamentomi szavak!

E tekintetben értelmi koszt-házakká zsugorodott, utilitárius irányu közoktatásunk, mely manap egyedül az ismeretekkel való ellátásra, az ismeretközlésre szoritkozik és még így is a tudományokkal való kaczerkodást alig párhuzamosítja egyuttal a miveltésben való haladással, mely a szív, a hajlam, az akarat, az izlés, a szellem rovására legkevésbé sem veszi tekintetbe Quintilianus s utána Comenius ama mondását, hogy vigyázni kell, hogy az ifjúság a tudományoktól és könyvektől tengeri betegséget ne kapjon, („Id imprimis cavere, oportebit, ne studia qui amare nondum poterit, oderit et amaritudinem semel perceptam etiam ultra rudes annos reformidet“) — közoktatásunk az egész vonalon végéig radikális reformot igényel. Mert bizony bizony ha beletekintünk ama külsőleg is monumentális kulturpalotákba, melyekben a republikánus Svájc, a versaillesi fiu, az angol sziget gyermeke vagy a hollandi kicsiny földterületek hűséges szülöttje, oly büszke önértettel

tanulja ismerni és imádni a Nemzeti Géniumot, lehetetlen, hogy arcunkon pir, szívünkben keserű érzés ne fakadjon azon szomorú tapasztalatokra, melyeknek nemzeti szempontból a mi utilitárius irányu, agyvelőket tömő kozmopolitikus közoktatásunk a szószólója!

A ki komolyan végig lapozgatja azokat a testes Utasításokat, melyeket úgy elemi, mint középiskolai s felső oktatásunk kodekszűl az illetékes szakhatóságok elismerésre méltó buzgalommal és tudományossággal egész a módszertani minta tanítások bemutatásáig statuáltak, meghajlik a mügond előtt, mely e vevérvényeket didaktikai szempontból becessé teszi. De a mint az elmének ismeretekkel való megtöme, a napjainkban divatozó oktatásügyi materializmus (mechanikai oktatás) még nem jelenti egyuttal a miveltés, úgy nem az órák sokasága, nem is a tantárgyak egymásra halmozása az, melyben a nemzeti állam emberi és polgári ereje termőföldet s produktív biztosítékot ér. A politikai nemzet iskoláinak erkölcsi és gyakorlati életcélja, történeti jelentősége, az egészséges nemzettestnek feltétlen garatálása s nevelő értéke az az erőnemző asszimiláció, mely az egyéni értelemi fejlettségéből lesűrődő miveltés és az öntudatos nemzeti érzület morális fegyelmizettségével köt a politikai államhoz.

Kell tehát, hogy izig-végig hazafias, erősen intenzív nemzeti szellem lengje át egész közoktatásügyünket s az oktatásnak nem csak tanító, de nevelő munkája is a magyar nemzeti állam vérrendszerének egyik hatalmas arteriája legyen. Tanterv, Utasítás s a tanítás szelleme ehhez képest realizálandó. Legyen az iskola a tudományosan liberális értelemben vett modern életbölcsesség forrása és melegágya, tüzhelye minden nemes érzelmeknek és cselekedeteknek, melyet a magyar nemzeti állam koncepciója indokol. Ezen életcél elérése és biztosítása érdekében tegyünk bár úgy, mint Poroszország tett a pozeni lengyelekkel, vagy mint pld. Románia tesz a területén működő magyar iskolákkal, sohasem leszünk eléggé offenzívek és sovinizták, hiszen csak az imént is a szerbek és oláhok nagybecskereki tüntetése, a Vládok és Bolkác Lucianok oláhszentmiklósi kirohanása, a nagy-szebeni szászoknak a magyar nyelv tanítása tárgyában kelt eszevesztett tiltakozása, meg annyi sok más nekünk idegen politikai hangulatra és aspirációkra visszavezethető nemzetiségi izetlenség eléggé világosan megjelölik kulturpolitikánk az utat, melyre a végeredményben országosan államosítandó tanügy kereteiben nemzeti államiségünk szempontjából szükségszerűen lépnie kell.

A nemzeti oktatás és nevelésre nézve pedig nefelejtsük el Watt Jakab, Anglia egyik legnagyobb állampolitikusának az aberdeeni egyetemen mondott szavait: „Valóban nem a sokfélélt tudás sürgetése, hanem a helyes szellem nemzése a közoktatás minden fokán: a nemzeti munka. Hiszen a nevelés eredményei dinamikusok s egyik nemzedékről a másikra csak az értelmi, esztétikai és erkölcsi erő növekedés, mondjuk: hatványozott erejű elme öröklődik, de sohasem a betanult ismeretek. Nem tantervek tesznek egy nemzetet művelté, ha mindjárt oly bő keretűek is; nem is óraterv, legyenek bár a legjobban szerkesztve s nem a vizsgálatok, ha még egyszer oly behatóak is. A nemzetnek szint oly szüksége van a mozdonyt hajtó gőzre, mint a mozdonyra magára.“ Nos e gőz: a nemzeti állam szolgálatába álló liberális nevelésű nemzeti kulturpolitika!

UJDONSAGOK.

Székelyudvarhely, decz. 3

Egyről-másról.

Demokrata világban élünk, amelyben megvetjük a külső diszül szolgáló hangzatos címeket, dekorumokat és dithyrambus zengünk a szürke polgári névnek.

Hogy vajjon igaz, őszinte e ez a szuverén lenézése a születési címeknek, olyan kérdés, amire választ adni szintén nem őszinte dolog. Mert igaz az, hogy a nyilvánosság előtt, a forumon hangosan tiltakozunk az ellen, mintha imponálna nekünk a hetvenhét őst számláló nemes ember a maga grófi vagy bárói címével, a valóságban azonban mélyen meghajtjuk fejünket a hét és kilencz águ címerek előtt, hogy tovább és feljebb ne is menjünk a rangfokozatban.

A címekorság kérdésével is úgy vagyunk tehát, mint ezer más erkölcsi kérdéssel, elyben ideális magaslatra helyezkedünk vele szemben, míg a gyakorlatban emberi gyarlóságunk kényére bizzuk magunkat s lépten-nyomon megtagadjuk az elvet.

A címekorság veszedelmes nyavalyája alól egyet-

len ország sem ment. Európa kiváltkép nyögi a címekbe, dekorumokba fektetett osztály és rangkülömböskéket s egyedül Amerika az a szabad és érintetlen terület, ahol a jézan yankee-gondolkodás igazi szuverén felsőbbsséggel negligálja az érdemek nélküli, hangzatos címeket. A tengeren tuli Uncle Sam büszke, öntudatos ur a maga portáján, aki minden ezerágu koronánál többre becsüli az embertársa kemény munkában kidurult tenyerét. Ez a kidurult tenyér az a nemesi kutyabőr, amelyet nem örököl és dotáció képen nem kap az ember, hanem saját emberségéből szerez meg magának.

Annai bizonyos azonban, hogy már a tengeren tünnek, minálunk is kezdi varázsát veszíteni a születési cím. Oly gyakran hangoztatjuk demokrata felogásunkat, hogy lassan-lassan szinte hiszünk magunknak és elfogadunk valamicskét az amerikai polgártárs józanságából.

Hanem a szeg mégis csak kiüti fejét a zsákból. A mi keleti vértünk, amely a fényes, csillogó, czifraságok láttára lázasan buzog föl, nem tagadja meg magát s ha már nem is lelkesedünk olyan nagyon a születési címek és más efajta dekorumok iránt, szívesen kiegyeztetjük demokrata felfogásunkat a címek iránti előszeretettünkkel olyan formán, hogy keressünk címet, amely becsületes, tartalmas és mégis — cím.

Talán a népességi és művelődési viszonyokat tekintve, sehol a világon nincs annyi polgári név, amelyhez függelékül annyiszor írják oda e címet: doktor, mint minálunk. Erre a körülményre kétség-telenül büszkék lehetünk, de viszont nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy hol végződik e tartalmat fedő, lényegét kifejező komoly czimhasználatban a becsületes törekvés és hol kezdődik a léha, üres szemfényvesztő-czimbetegség.

Eddig vannak már jogi-, filozófiai-, orvos- és gyógyszerész-doktoraink, sőt legutóbb megszapordtunk a mérnök doktorokkal s nem lehet tudni, hogy a közel jövő micsoda doktorokat fog még a nyakunkra zudítani.

Olaszországban most adta meg a jogot a kormány néhány kereskedelmi főiskolának arra, hogy kereskedelmi doktorokat avathasson s igen valószínű, hogy előbb-utóbb és inkább előbb, mint utóbb, mi is lázasan fogjuk produkálni ez új fajta doktorokat.

Bár Olaszországból indul ki a kereskedelmi doktorátus eszméje, azért a kereskedelmi doktorátus eszméje mégis komoly dolog. Itt a munkás élet, a szakképzettség kifejezője a cím. Csakhogy, mint már említettük, nem szabad elfeledkezni értékelésnek mértékéről. Mihelyt, odajutunk, hogy ez a nagyvarázsu, általánosan népszerűsége jutott két betű, a név mellé bigyesztot „dr.“ a czimkorságra éhes emberek étvágyának csillapítására szolgál, akkor már megszűnik vele szemben az a tisztelet és méltánylás is, amely a tudományos képzettség égisse alatt a doktori czimmal dekorált polgári neveket méltán megillette.

Pedig úgy látszik, ez az idő mihamar be fog következni. Társadalmi éretlenségünk nem tudja magát függetleníteni a csillogó külsőségektől s ha kell rabulisztikával, a demokrata-felfogás módosításával, sőt lesüllyesztésével is hódol eredendő gyöngeségének, a czimkorságnak.

Ez pedig nagy veszedelem. Sokkal nagyobb, mint gondolni lehetne, mert megteveszti a tiszta ítéletet is és könnyen beállhat az a helyzet, hogy egyszer majd a komoly, becsületes és tudományos munka megkülömböztető jegyét is nem tekintjük másnak, mint pusztá dekorumnak. Holott ez sok ezer embertársunkkal szemben igazságtalanság volna.

Városi közgyűlés.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete máhó 27-én, hétfőn, *Gotthárd* János polgármester elnökle mellett rendes közgyűlést tartott. A gyűlés tárgyában a megelőző nap, vasárnap délután, a képviselőtestület kebeléből alakult értekezlet Dr. *Solyomossy* Lajos elnökle mellett jórészt megállapodásra jutott s így a közgyűlésnek nem volt nehéz feladata a tárgysorozattal végezni, annyival is inkább nem, mivel a tárgysorozat leglényegesebb pontját, az 1906. évi költségvetést napi rendről levetették.

A tárgysorozat tárgyalásának megkezdése előtt egy pár lényegtelenebb dologban, így például az aszfaltjárda dudorodásai végett intéztek kérdést a polgármesterhez, melynek a vállalat által való elenyésztetésére a polgármestert utasították. Tudomásul vették a polgármesternek a folyó év első feléről szóló jelentését, melyet lapunk másik helyén ismeretünk.

Kossuth Ferenczet, a 48-as függetlenségi párt elnökét Székelyudvarhely város diszpolgárává egyhangulag megválasztotta a közgyűlés s az erről szóló oklevél átadására egy bizottságot küldtek ki *Gotthárd* polgármester elnökle mellett, melynek tagjai lesznek: Embery Árpád, Dr. Válenstik Ferencz, Dr. Kovácsy Albert, Soó Gáspár, Hlatky Miklós, Solyomossy Eudre, Zakariás Antal, Betegh Pál, Bálint György, Pap Z. József, Szakáts Gyula, Dr. Pál Ernő és Kassay Ákos.

Szakáts Zoltán volt polgármester és Solymossy Lajos főszámvéve, a birtokosságtól kölcsönvett 300 ezer korona elszámolása ügyében tett igazoló jelentését egy, *Hlatky* Miklós elnöke mellett bizottságnak adták ki.

A Ganz és Társa villamos cégnek azon ajánlatát, miszerint a város villamos világításának tervezését díjmentesen elkészíti, csupán azt köti ki, hogy a tárgyalásra ő is meghívassék, elfogadták. — A város virilliseinek összeírására *Sándor* Mózes, *Soó* Gáspárt és *Dr. Nagy* Samut küldték ki.

A jövő évi költségvetést levették napirendről s *Dr. Solymossy* Lajos indítványára azzal adták vissza a tanácsnak, hogy az 1904. évről átjött fedezetlen adósságokról kimutatást készítve, még a héten összehívandó gyűlésnek terjesszék el.

A tisztai nyugdíj-, sétatér-, építkezési-, kövezetvám-, szegényalap költségvetéseit elfogadták. A sétatér rendezésére egy bizottságot küldtek ki, melynek tagjai lesznek *Hlatky* Miklós, *Dr. Valentsik* Ferencz, *Dr. Kovácsy* Albert és *Dr. Pál* Ernő.

A tűzoltó-alap 5703 koronában előirányzott költségvetését 3685 koronában megállapították. — A kórház csatornázási ügyét, miután a tagok kellő számban nem voltak jelen, egy 30 napra újabb összehívandó gyűlésre kitűzték. — *Id. Solymossy* Lajos gazd. tanácsosnak szabadságát, a folyó év végéig meghosszabbították, míg nyugdíjazása iránti kérését a nyugdíj választmányuk kiadták. — *Szabó* Domokos városgazda azon kérését, miszerint a vámhivatalnál eltöltött ideje a nyugdíjba beszámíttassék, nem teljesítették. — *Dr. Gyarmathy* Dezső volt polgármester kérésére az általa megterítendőnek határozott 1080 koronát, miután képviselőtestületi határozat alapján eszközölte a kölcsönt, törölték. — *László* Albert aljegyzőnek a gazdasági tanácsosi teendő ellátásáért havi 20 koronát megszavaztak. — A kath. elemi iskolának 5 öl tűzifát adtak. — A vágóhid átvételére *Polgármester*, *Soó* Gáspár, *Dr. Kassay* Albert, *Szombatfalvy* Lajos, *Vánky* Kálmán, *Gyertyánffy* Gábor, *Haberstumpf* Károly, *Tassaly* Lajos és *Kovács* Dénes tagokból álló bizottságot küldtek.

A folytatólagos gyűlést pénteken, decz 1-én, délután tartották meg, amidőn *Solymossy* Lajos számvéve előterjesztette az 1904. év végén fenálló tartozások összegét, a mely 38.048 koronát tesz ki, a gyűlés a kinyomtatott költségvetést elfogadta, míg *Dr. Solymossy* Lajos indítványára úgy határozott: hogy a most kimutatott adósság fedezését nem állítja be a költségvetésbe, hanem a folyó év számadási eredményét is megvárja, amikor aztán egy összegben pótköltségvetéssel fog az adósságok fedezéséről gondoskodni, hogy így aztán végre-valahára a tanács működését egy teljesen tiszta és reális költségvetés alapján végezheti. A zárszámadás, illetve a pótköltségvetés tárgyalása már január hó végén megtörténik.

Tanári kör.

A helybeli Tanári kör a napokban tartotta meg alakuló, illetőleg tisztújító gyűlését, mely alkalommal ugyanazokat választotta meg tisztviselőinek, a kik az előző évben is a kör élén állottak. Elnök lett: *Dr. Solymossy* Lajos főreálisk. igazgató, alelnökök pedig *Göncsi* Lajos és *Soó* Gáspár igazgatók. Titkárnak *Nosz* Gusztáv, jegyzőnek *Séra* Kálmán és pénztárnoknak *Petrányi* Miklós választott meg. A tisztújítást megelőzőleg *Nosz* Gusztáv titkári jelentését olvasta fel a kör mult évi működéséről. Ez híjján volt az intenzívebb munkának és szegény kiemelkedőbb mozzanatokban. Csekély volt az érdeklődés életnyilvánulásai iránt és ez a körülmény reflexiókra késztet az iránt, miképpen lehetne fellendítésének feltételeit megteremteni.

Tavalyi működésének fontosabb adatai a következők: 1904. december 10-én *Molnár* Károly főreáliskolai tanár az új népiskolai törvényjavaslatot ismertette és párhuzamba állította azt a Magyar Tanítóknak országos bizottsága által a képviselőházhoz benyújtott memorandumával. Minthogy ezen kérdés a dolog természeténél fogva a népiskolát érdeklő első sorban, a kör meghívta volt a helybeli elemi iskolák tanítóit, valamint a tanfelügyelőt is. Az előadásra vonatkozó érdemleges vita az 1905. február 11-iki gyűlésen volt. Ennek kiemelkedő mozzanata *Ember* János tanfelügyelő tartalmas felszólalása volt. A kör mint ilyen állást foglalt a törvényjavaslat mellett. Ezen állásfoglalása a következőkben csucosodik ki: A népoktatás nem állami monopólium, nem kizárólag állami feladat. Helyeslendő a

tankötelezettség biztosítására irányuló törekvés. Szükséges az általános tandíjmentesség. A nem magyar ajku nép közé ékelt magyar kisebbségnek az eddiginél nagyobb védelem biztosíttassék. Az állami, községi és felekezeti tanítók egyenlő fizetésben részesíttessenek. A tanítói képesítő vizsgálat ketté osztása mellőzendő. A tanfelügyelői szakvizsgálat törvénybe iktatandó. Szerkesztessék egy egységes népoktatási törvénykönyv.

A kör kegyeletes cselekedetre is mutathat rá. Néhai *Mihály* Bélának a kör körül szerzett érdemei utólagos elismerésül a boldogult tanár özvegyének 100 korona segélyt adományozott. A felsorolt adatokban merül ki a kör 1904—5. évi munkássága, mely a mult évek intenzívebb tevékenységéhez viszonyítva, korántsem minősíthető haladásnak.

A titkár fejtegetéseinek második részében foglalkozott a fellendítés kérdésének mikéntjével. A mellett, hogy a paedagogiai, didaktikai és metodikai kérdések továbbra és egy-egy felolvasás keretében tárgyalandók a rendes havi időközökben a tanárok társadalmi érintkezésének bensőbbé tétele is volna kívánatos Mert a körnek nemcsak az lehet a rendeltetése, hogy tagjainak alkalmat nyújtson tudományos eszmecserére, hanem kell, hogy az együvértartozás szellemét is ápolja és szorosabb kapcsolatot létesítsen tagjai között. A titkár tanári estélyek rendezését indítványozta, melyeknek az volna a céljuk, hogy azokon a tanárok családjai is összejöjjenek és kedélyesen társalognak, néhány kellemes órát eltöltsenek. Ezen összejöveteleket alkalomadtán valamelyes rögtönzött kis műsorral, szavalattal, énekkel stb. lehetne fűszerezni. Ezen összejövetelek révén lehetne érintkezési pontot találni a társadalom más köreivel és ezen érintkezés révén szervesen fejlődne ki abból annak a szükséglete, hogy szellemi életünket pezsgőbbé tenni és magasabb színvonalra emelni kellene. Ez volna természetes alapja a szabad lyceum meghonosításának és meggyökereztetésének. Egy ily város, mint Székelyudvarhely, mely annyi intelligens elemet foglal magában, nem nélkülözheti szellemi életének nyilvánulásai körében ezen fontos intézményt. Vajha ennek eszméje mielőbb tetet öltene.

Eskübirósági elnöki kijelölés. A marosvásárhelyi ítélőtábla elnöke 1906. évre a székelyudvarhelyi törvényszékhez elnökül *Bodolla* Gábor dr. törvényszéki elnököt, elnökhelyettesül *László* Domokos törvényszéki bírót jelölte ki.

Ferencz József püspök ünneplése. Ferencz József unitárius püspök nem rég töltötte be lelkészségének 50 ik évét. A budapesti egyházközösség és Dávid Ferencz-egylet tagjai még a mult májusban rá emlékeztek erre és egy meglepetésszerű ünnepélyt rendeztek az akkor éppen körükben időzött érdemekben gazdag, derék főpásztor tiszteletére. Október végén az unitáriusok egyházi főtanácsa tartott a püspök 50 évi lelkészsége alkalmából szép jubiléus ünnepélyt saját kebelében, a főpásztor határozott óhajának megfelelően, minden nagyobb ünnepeltetés kizárásával. Mint nekünk írják a mult vasárnap délután a kolozsvári állami elemi iskolák gondnoksága, melynek a püspök elnöke, testületileg üdvözölte őt saját lakásán. *Dobál* Antal gondnoksági alelnök meleg szavakban tolmácsolta a gondnokság jókívánatait s méltatta különösen a püspöknek nemcsak a lelkészi, hanem a tanári pályán, a nevelés terén szerzett érdemeit is kifejtve, hogy e mindkét nemű buzgó munkásságával 50 év alatt nagyban hozzájárult hazának és közelebről Kolozsvár kulturális intézményeinek erősítéséhez, emeléséhez. A püspök e nem várt, meglepetésszerű megtiszteltetéstől meghatva, bensőségteljes szavakkal köszönte meg a megemlékezést. A magunk részéről is még hosszas életet, kitartó erőt és lankadatlan munkakedvet kívánunk az érdemekben gazdag és szeretett főpásztornak.

Nőegyleti fillérestély. A Nőegylet 29 ikén tartotta második fillérestélyét, mely, noha programja nem volt is, igen kedélyesen folyt le, amennyiben volt rögtönzött szép ének, zene, társasjáték és ami fő: táncz. A Nőegylet fillérestélyét következő szerdán, 6-ikán, is megtartja, melyet a nagyközönség pártfogásába ajánlunk.

Székelyudvarhely város félesztendeje. Székelyudvarhely város folyó év első felének közigazgatásáról *Gothárd* János polgármester a 1. hó 27-én tartott városi közgyűlésen számolt be. A jelentés szerint a város iktatójára a jelzett idő alatt 4172 ügydarab érkezett; az árvaszék iktatójára 355 darabot adtak be, a rendőrséghez 2454 drb érkezett, mely így oszlik meg: közigazgatási 1472, kihágási 370, községi bírósági 490, belügyi 66, idegen bírósági 56 drb. Tanácsülés 39, képviselőtestületi gyűlés 6 volt. — Iparigazolvány 37, munkásigazolvány 49 adatott

ki. Vadászjegyet 22 egyén részére állítottak ki. Öngyilkosság 2, tüzeset 3 történt. *A pénztár forgalmát* főbb vonásokban a következőkben ismertetjük: Közpénztári alapba bevétel volt 90303 kor. 64 fill., kiadás 84038 kor. 49 fill.; kövezetvám belfolyt 2624 kor. 13 fill. Az árvai pénztárnál bevételeztek 23721 kor. 47 fill., kiadtak 23588 kor.; magánkötvényekben bevétel 50383 kor. 08 fill. kiadás 2891 kor. A városi adóhivatalhoz a jelzett idő alatt állami egyenes adóban befolyt 7897 kor. 54 fill., hadmenetességi díjban 84 kor., megyei utadóban 1419 kor., megyei pótdobban 958 kor. folyt be. *A gazdasági állapotot* a következő adatok tüntetik fel. Szarvasmarha 380, bivaly 93, ló 198, sertés 236 volt. A két országos vásáron eladtak 2404 szarvasmarhát és 260 lovat; a heti vásárokon eladott marha 964, sertés 947 drb. Levágtak 662 szarvasmarhát, 768 borjut, 548 sertést, 143 juhot és 5412 barányt. *Egészségügy és népnevelés.* Hevenyfertőző betegségben 101 egyén volt. Elhalt a kórházakat is beszámítva 132 egyén (62 férfi, 70 nő). Született 102 (leány 44, fiu 56, halva 2), ebből törvényes 89. Vagyis a halálozások a születések számát 30-al mulja felül, ami alig igazolja azok állítását, kik e várost székely Gleichenbergnek olyan előszeretettel nevezik. Hymen rózsalánczait midőssze 35 pár vette fel, ami újra gyenge eredménynek mondható. Az összeített óvó és tankötelesek száma 1476 volt.

Iparosok fillérestélye. A Polgári önképző- és segélyző egyesület holnapi fillérestélyét ifj. *Saemerjai* Károly és *Bartók* Anna rendezik, kik a következő érdekes műsort állították össze: Felolvas *Kovács* Dániel ev. ref. koll. tanár. Énekel *Pap* Irmuska. Czimbalom-duett *Nagy* Róza és *Kiss* Károly által. Szaval *Losdorfer* Aladár.

A Nőegylet teaestélye tegnap este zajlott le a Budapest-szálló nagytermében. Messze vagyunk még nagyon a farsangtól, s ime a Nőegylet már megkezdte tegnap esti mulatságával az exlexes esztendő felderítését. A termet a mulatni akaró közönség teljesen megtöltötte, s mintha nem is a banális, váltástól terhet sívár világban élénk, mintha csak a paradicsomból szakítottak volna ki egy kicsiny helyet, abból a paradicsomból, a melyben még jók kívántak lenni az emberek és őszinte és nyílt volt minden kebel. Bizony-bizony megczáfolódott az a pesszimiztikus állítás, hogy vége már azon szép időknek, amikor jobban megbecsülték az e fajta mulatságokat; hisz csak úgy zsongott-bongott a szebuél-szebb tolettekben megjelent hölgyek sokasága s fesztelen jó kedvtől visszhangoztak a nagyterem falai, s a mi baj volt, az legfentebb az volt, — amiről egyébiránt e városi mulatságok híresek — hogy nem volt elég fiatalember. A közönség a legjobb hangulatban a reggeli órákig maradt együtt.

Az állami főreáliskola mükedvelői előadása iránt, mely e hó 9-én lesz a Budapest-szállóban, városzerte élénk érdeklődés mutatkozik. A színterkerülő három egyfelvonásos darabból serényen folynak a próbák, s már most meg lehet állapítani, hogy a közönségnek egy kedves estében lesz része. Jegyek még folyton előjegyezhetők *Székely* Dénes könyvkereskedésében.

Hát mégis jönnek színészek. Egész circulus vitiosus lett a mi színházügyünk. Hol arról adunk hírt, hogy jönnek a színészek, hol meg amarról, hogy nem jönnek, s ezt a híradásunkat is le kell czáfoljuk, mert mégis jönnek a színészek. Mint megtört *Heves* Béla színgazgató ígéretet tett a nyári szezon alkalmával arról, hogy nov. hóban felkeresi Székelyudvarhelyt, a színügyi bizottság viszont azt ígerte meg neki, hogy a mennyiben bejön, a bérletgyűjtésben segítségére lesz. *Heves* tényleg be is akarta váltani ígeretét, s nov. hóban be akart jönni egy hónapos színi szezon tartására, azonban ezen tervét a központi színi egyesület keresztül huzta; jóllehet most a társulat a várossal szemben szerződésen kívüli viszonyban van, nem engedte meg, hogy egy évben egy várost kétszer keressen fel. Tudomást szerzett erről *Miklóssy* Gábor színgazgató, ki társulatával jelenleg Erzsébetvárosban működik, s hamarjában kérését adott be a Színiügyi bizottsághoz, miszerint engedtessek meg neki a bejövétel, miáltal kellemes estéket szerez a közönségnek mint kérésében írja. A Színiügyi bizottság *Miklóssy* kérését hétfőn tartott ülésében tárgyalta, amidőn a fenti okokból neki az engedélyt megadta. Így tehát mégis lesz szintársulata a közönségnek, ha csak *Miklóssy* is nem gondolja meg a dolgot, s más helyen nem üti fel sátorfáját.

Épül a vasút. A gyergyó—szászrégeni vasut építéséről azt az örvendetes hírt írják nekünk, hogy az építés az egész vonalon javában folyik. Több mint 200 ember dolgozik folyton Madéfalva és Gyergyószentmiklós között az utvonalon mentén. Több kilométerre elnyúló földhányások mutatják a serény munkát; mely ha a kezdethez hasonló rohamos léptékekkel halad, akkor a körvasutat csupán Déda-Szentmiklós között levő része lesz képzendő; mert a Szászrégen—Déda között való rész már át is van adva a teheráru forgalomnak.

Protestáns-estély. Humanus törekvés serkentette munkára azt a lelkes csapatot, mely a protestáns estéknek nevezett összejevetelekkel a vallásos összetartozás öregbítése végett a téli időnyre minden vasárnap megismétlődő intézményt tart fenn ez évben is. Ez estéknek céljuk ezért, hogy mint a múlt évben is hétről-hétre összegyűjtsék a protestáns társadalomból azokat, akik aztán élvezetes fololvasások, szavaltatok mellett szívesen eltöltenek néhány kellemes órát Cs a belépő díjjal egyszersmind jótékony-czélnek is áldoznak. Ez estélyek rendezőbizottsága *Vajda Ferencz* ref. pap elnöke mellett a múlt vasárnap alakult meg, amidőn azt is elhatározták, hogy az estélyek sikeressé tétele czéljából egy harmoniumot szereznek be. Az első estély ma, advent első vasárnapján délután 5 órakor lesz a koll. tornacsarnokában. Az estély érdekes műsora a következő: 1. A gyülekezet éneke: Te benned biztunk. 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szavalt: *Lányi Rózsika*. 4. Az egyház szociális feledata czímen felolvasást tart: *Vajda Ferencz* ref. pap. 5. Ima „Bánkban-ból. Zenekisérettel énekl *Losdorfer* Emilia. 6. Szavalt: *Hegyi Sándor* VI. g. o. tanuló. 7. Zárszó. 8. Ének: Áld meg ur Isten, a te népedet. Az estélyt: *Holstein* Simonné és *Losdorfer* Emilia rendezik. — Belépés ingyenes; kegyes adományok szívesen fogadtatnak.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök *Barra* Árpád pénzügyi számtiszt, nyáradszeredai járási számvevőt, a tuzsádi járási számvevőt teendőik ellátása iránti megbízatással pénzügyi számellenőrré kinevezte.

A Korcsolyázó-egyesület közgyűlése. A székelyudvarhelyi Korcsolya-egyesület választmánya a múlt vasárnap *Damokos* Andor elnök vezetésével tartott ülésében a f. évi közgyűlés mapját a mai nap délelőtt 11 órájára tűzte ki. Elhatározta továbbá a választmány, hogy ez időnyben az estéli korcsolyázásokat rendszeresíti, s azért ugy a pályához vezető ut mellett, mint magán a pályán lámpákat állíttat fel. Végül megállapodásra jöttek az új választmányt illetőleg. A közgyűlés a vármegyeház kistermében lesz a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 4. Tisztújítás. 5. Esetleges indítványok. — A mennyiben az alapszabályokban előirt határozatképes szám össze nem jönne, ugy a gyűlés decz. 10-én tartatik meg, amidőn a határozatok, tekintet nélkül a megjelentek számarányára, fognak meghozatni.

Az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet igazgató választmánya Székelyudvarhelyen, a ref. kollegium ifj. olvasó termében deczember 5 napján d. e. 8 órakor, gyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Folyó ügyek. 2. Bizottságok feladata. 3. A sófalvi estély számadása. 4. Lehető indítványok.

Könyvtárnyitás a Polgári-körben. A Polgári önképző és segélyző-egylet könyvtára deczember hó 1-től kedd és szombatn este 8—9 óráig áll a tagok rendelkezésére.

A Múzeum egyesület m. hó 26-án, a vármegyeház kistermében *Sándor* Mózes alelnök elnöke alatt választmányi ülést tartott. A választmány tudomásul vette *Hollaki* Arthur elnök lemondását s elismerését jegyzőkönyvileg fejezte ki a múzeum érdekében kifejtett munkásságáért. *Molnár* Károly igazgató beszámolt a Múzeum gyarapodásáról. Az utolsó ülés óta 39 értékes tárggyal gyarapodott a múzeum. Ezek közt van *Br. Orbán* Balázs diszmagyar ruhája, melyet 1862 ben a vármegye gyűlésen viselt és a Jó zseftatban fogságot szenvedett *Dáné* Mózes munkája: egy diványpárna. Eféle ereklye még sok van a megyében, melyeket a vármegyei múzeum nem kevesebb kegyelettel őrizne, sőt talán biztosabban meglennének itt óva az elpusztulástól, mint jelenlegi birtokosaiknál. Sólalvi János értékes régi okmányokat adományozott a múzeumnak. *Molnár* Károly igazgató Udvarhelymegye föld, ásvány és közzettani viszonyairól irt s részben Udvarhelymegye Monographiájában megjelent munkájának kéziratát adományozta a múzeumnak. Végül *Pálmay* József titkár érdekes felolvasást tartott a régi székely p. cétekről s hat táblában időrend szerint gondosan és nagy szakértelemmel összeállította az általa gyűjtött anyagot.

Vivás. A következő sorok közlésére kértük föl: Kérem az urakat, kik a f. hóban megkezdődő vivótanolyamon résztvenni, illetőleg a vivótársaságba belépni óhajtanak, szíveskedjenek f. hó 6-án szerdán este 6—8 óra között a főreáliskola tornatermében megjelenni, hogy az órákat megállapíthassuk és a tanfolyamot elkezdhessem. Tisztelettel *Dobó* Zoltán okl. áll. főreálisk. tornatanár és vivómester.

Az ipari munkások szabad lyceuma. A székelyudvarhelyi ipari munkások lyceumát rendező bizottság a múlt napokban ülést tartva, intézkedett, hogy a lyceumi előadások sorozata f. hó 3-án megkezdődjék. Tizenkét előadás megtartását tervezte a bizottság. Az első előadást ma délután az iparos Önképzőkör nagytermében *Burger* Árpád főgimnáziumi tanár fogja tartani. E tanulságos előadásokat, melyek több év óta rendszeresen folytatólag most is az említett helyen vasárnap délutánonként megtartatnak, melegen ajánljuk a tanulni szerető, érdeklődő közönség figyelmébe.

Párisi asztal Székelyudvarhelyen. A kereskedők, iparosok és vállalkozók világát a reklámnak új, csodaszertien meglepő módjával ajándékozta meg a francia leleményesség. Általánosan tudott és elismert dolog ma már a reklám jelentősége a kereskedőre, iparosra és vállalkozóra egyaránt. A reklám az üzlet híressé válásának az eszköze, az a csatorna, melyen a jövedelem folyik be s melyet így mindig nyitva tartani és szélesíteni kell. A párisi asztal egy francia nagyvállalkozó cég tulajdona s a világ minden művelt államában szabadalmazva van. Ezeknek az asztaloknak a bevezetése világszerte most van folyamatba és rövid idő múlva városunkban is általános kereskedelmi és ipara utmatató lesz, mintegy művészi katalógusa a legjobb, legdivatosabb üzleteknek és ipari műhelyeknek, a mely első sorban az idegenek figyelmét fogja magára vonni. Az alakja csaknem olyan, mint a kávéházi asztaloké, azzal a különbséggel, itt a márvány helyett fénylő üveg lap van. Az üveg lap alatt aztán a czégek hirdetései olvashatók színes képek keretében. Az asztal mindamellét a rendes használatra van szánva, remek és elmés kivitele bármely helyi ségnek a díszére válik. Kávéházakban, éttermekben, czukrázdában, orvosok előszobájában, borbélyüzletekben, vasúti várótermekben és minden forgalmasabb helyen lehet látni. Ezek asztalok rövid idő múlva városunkban is láthatók lesznek minden nyilvános helyen, telve az itteni kereskedő czégek hirdetéseivel. Amint most értesülünk, a vállalat magyar országi megbízottja *Kellert* Róbert városunkba érkezik a reklámasztalokhoz elhelyezendő hirdetések öszeggyűjtése czéljából és a jelentkező érdeklődőknek szívesen szolgál bármilyen felvilágosítással.

KÖZGAZDASÁG.

Birtokossági közgyűlés. A helybeli birtokosság m. hó 26-kán *Hlatky* Miklós elnöke mellett rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tagok nagy számban voltak jelen. Elnök miután konstátálta, hogy a gyűlés a megjelent tagok birtokaránya alapján határozatképes, előadta miszerint a mai tanácskozás egyetlen tárgya: a birtokossági tanács által átvizsgált, helyesnek talált és a közgyűlésnek elfogadásra ajánlt birtokossági szabályzat-tervezet. *György* József Szt.-Ferenczrendi zárdafőnök szolt első sorban a tárgyhöz és azt a javaslatot teszi, hogy a gyűlés most ne bocsátkozzék a tervezet tárgyalásába, hanem küldjön ki egy bizottságot, mely az újabb revidiálás után terjessze azt egy, később összehívandó közgyűlés elé; addig is intézkedést kellene tenni a tervezetnek 10—20 példányban leendő lelitographálása iránt, hogy a távol lévő tagok is ez uton megismerjék és arra netáni észrevételeiket a következő gyűlésen megtehessek. Ilyen értelemben szólalt fel id. *Balázs* Ferencz is. Azonban a gyűlés dr. *Nagy* Sámuel, dr. *Válentsky* Ferencz és dr. *Vass* Lajosnak érvekben gazdag felszólalásai következtében a tervezet felolvasást határozta el, mely után azt némi módosítással el is fogadta. — utasítván a birtokossági tanácsot, hogy megerősítés végett terjessze elé Udvarhelymegye törvényhatósági bizottságához s ha megerősített, kinyomatva küldje meg mindenik bel- és külbirtokosnak. A szokatlan érdeklődés mellett kezdett tanácskozás azzal ér véget, hogy *Hlatky* Miklós birtokossági elnöknek a szabályzat tervezet gondos megszerkesztésért és ezen gyűlés tapintatos vezetéséért a gyűlés jegyzőkönyvi elism. erést szavazott.

Az első székely baromfitenyésztő egyesület választmánya f. hó. 5 én kedden d. u. 2 órakor a vármegyeház kistermében rendes ülést tart. Tárgy: 1. Folyó ügyek (titkári jelentés, új tagok felvétele, költető gépről való intézkedés.) 2. Indítványok.

Hazai iparczikkek védelme. Magyar Védő Egyesület czímmel Budapesten egyesület alakult, mely a hazai iparczikkek terjesztését tüzte feladatul. Az egyesület most czímtárt szándékozik kiadni a mely tartalmazni fogja a hazai iparczikkek termelőinek és az e czikkeket árusító kereskedők czimeit, továbbá kizárólag a haza határában belül előállított áruk jegyzékét. A czímtárt az érdeklődő közönség ingyen kapná,

továbbá az öszs. kávéházakban és vendéglőkben is a közönség rendelkezésére állana. Ezzel szemben az iparos és kereskedő kinek neve a czímtárba jön és czikkei ismertetnek az egyesület évi tagsági díjján kívül üzletének nagyságához képest egyszers mindenkorra csekély 1—5 koronával járul hozzá. A kik érdeklődnek és nevüket valamint termékeiket a czímtárba hirdetni akarják, forduljanak a Magyar Védő-egyesület elnökségéhez Budapest, VIII. Bezerédi-utca 6.

TAVIRATOK.

Budapest, decz. 2.
(Érk. d. u. 5 ó.)

A válsághoz.

A Budapesti Hírlap tudósítója ma beszélt *Kossuth* Ferenczcel a minap irt szenzációt keltő cikkéről, melyben az általános választójogról nyilatkozott.

Kossuth Ferencz a cikke nyomán támadt híresztelésekre vonatkozólag kijelentette, miszerint valótlan, hogy a programjából a magyar vezényszót kikapcsolta volna. Nézeteit semmiben sem változtatta meg és hogy nagyon elkedvetlenítették a legutóbbi tendenciózus híresztelések. Meg van győződve, hogy nem csak a függetlenségi párt, hanem a koalíció több pártja is helyeselni fogja személyét.

Kossuth Ferencz ma délelőtt a vezérbizottság több tagja felkereste.

Később *Apponyi* gróf is megérkezve *Eberhard*ról Budapestre, szintén felkereste *Kossuth*ot, kivel hosszasan konferált.

Apponyi ma este több ellenzéki képviselő kíséretében *Mármrossziget*re utazott, hogy résztvegyen az ottani szervezkedő függetlenségi párt ülésén. *Apponyi* hír szerint nyilatkozni fog *Mármrosszigeten* *Kossuth*nak az általános választójogról irt legutóbbi cikkéről.

Pestvármegye székházán ma teljesen csend volt.

A tisztviselők minden hivatalban dolgoznak, bár az állampénztár még nem folyósította fizetésüket.

Vigyázó gróf ma nyújtotta be a képviselőházhoz bejelentését, melyben orvoslást kér az iránt, hogy őt az alispáni hivatalba való jutásában, karhatalommal megakadályozták.

NYILTTER.*)

Nyilatkozat.

Betegh Pál, mindenhez értő és minden dolgot a hivatott munkásoknál is jobban ismerő, jó barátom ellen, — a ki tiz évi s az ő javára teljesített fáradságot most fizeti lapjában azzal, hogy a legképtelenebb állításokkal és egyes, befejezetlen levéltörvények czitálásával, mindenáron kisebbíteni s ugyszóvala lehetetlenné akar tenni, a bűnvádi feljelentést megteszem.

Székelyudvarhely, 1905. december 2.

Gyerkés Mihály.

Válasz *Betegh* Pál és Társsa által *Gyerkés* Mihályhoz intézett nyilt levelére.

T. *Betegh* Ur!

Olvastuk nyilt levelét, melyet b. lapja legutóbbi számában *Gyerkés* kartársunkhoz intézett s érdeklődően a levélben foglaltak iránt, utánna jártunk a dolgok valóli állásának a tanító reputációjára megóvása érdekében szükségesnek látjuk a következő kijelentéseket tenni:

1. A városi községi iskolás gyerekek számára vásárolt irkatömbökön *Gyerkés* Mihálynak semmi haszna nincsen.

2. A módszeres irkák a *Gyerkés* javaslata és szerkesztése alapján készültek és hogy ő nem a maga javára akart jó védelmet szerezni, azt bizonyítja az, hogy a nyerhető 10%-os jövedelmet épp az ő javaslataira ajánlotta a szerkesztő tantsület a tanítók otthona javára.

3. A *Gyerkés* által szerkesztett tananyagbesztési füzetek önálló munka jellegével bírnak. Ezek tanulmányozását és szerkesztését a kir. tanfelügyelői hivatalból *Gyerkés* a kézhez kapott új Tanterv alapján nem 3 héttel ezelőtt, de már folyó évi aug. 2-án megkezdette s hogy nem önnél, de *Becsek* D. Fia könyvnyomdájában készíttette el, ennek egyszerű oka az, hogy a *Becsek* D. Fia nyomda olcsóbban vállalta e füzetek készítését.

4. A hivatkozott, *Gyerkés* levelét teljes szövegében kellett volna közölnie és ne egyes befejezetlen mondatot kiragadni, hogy az olvasó *Gyerkés* kartársunknak Ön iránt táplált jóindulatát e levélből kellően megismerhesse.

5. Hogy pedig *Gyerkés* a tanítószágot tendenciózusan Ön és üzleti érdekei ellen hangolná, e feltevése ellen tiltakozunk! Most döntőn a nagy közönség!

Székelyudvarhely, 1905. decz. 2-án.

**Szász Ferencz,
Krizsa Sándor,
Lőrinczi Béla,**

Kiadja: *Becsek* D. Fia könyvnyomdája

Szentpétery Gergelynél

átköltözés miatt mélyen leszállított
árakon lehet vásárolni

Székelyudvarhelyt

SCHICHT-SZAPPAN!

„Szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

Legjobb, legkiadósabb s ezért
a legolcsóbb szappan.

Ment minden káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“
névvel és a „szarvas“ vagy „kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

Drágomán-czég

tisztelettel tudatja a nagyérd. közönség-
gel, hogy a Flörich-féle ujonnan épült
üzletek baloldali részén a legnagyobb
igényeknek megfelelő

Karácsonyi és Ujévi

bázárt
nyitott, valamint tisztelettel tudatja,
hogy a Kossuth-utcai főüzletében is
minden néven nevezendő cikkek a leg-
nagyobb választékban
és a legmérsékeltébb árakon kaphatók.

Gazdáknak ingyen!!

Haaznos tanácsadó a házi állataink hizlaldására
és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és
ettől való megóvhatóságokról című minden gazdá-
nak nélkülözhetetlen könyvet mindenkinek, a ki
e lapra hivatkozik, ingyen és bérmentve megkül-
döm. Olvasókörieknek és gazdasági egyesületeknek
kiváncsra több példányt küldök.

AUFFENBERG JÓZSEF, Budapest, VIII. Bezerédi-u.3

Hirdetmény. A székelyudvarhelyi keres-
kedő ifjúsági kör (a Főter
és Kossuth-utca saroképü-
letében) egész első emelete 1906. ápril 24-ig kiadó.
Értekezhetni Csató Imre úrnál (Csató és Kun czég)

Pályázat.

A helybeli közbirtokossági tanács a csorda-
pásztori állásra 1906 évré pályázatot hirdet.
A kik vállalkozni akarnak, ez iránti kérelmüket
Hlatky Miklós, birtokossági elnök urhoz folyó
évi december 10-ig adják be.

Nincsen betegség házána!

ha meghozatja a híres

KIRÁLY BALZSAMOT
a balzsamok királyát, mely minden betegség ellen egyedüli
biztos szer; ezen híres balzsam által megakadályozza a fő-
fájást, köszvényt, csúzt, rheumát, fog- és hátfájást, láb-
szaggatást, kólikát, gyomorfájást, szóval minden betegségnek
egyedüli biztos orvossága a híres Király-balzsam tehát szük-
séges, hogy minden háznál készletben legyen. Egy nagy
üveg 2 korona 55 f. 3 üveg 6 korona 55 fillér bérmentve
utánvétellel. Grosz-Nagy Ferencz gyógyszerésznél Deb-
Kapható: roezen, Kossuth-utca.
Budapesten Török József gyógyszertárban Király-utca 12.
Ugyancsak ezen szerrel megrendel- híres hajdusági
ható az egész országban elismert bajuszpedró
melytől a legrövidebb idő alatt a legszebb bajusz nyerhető.
3 doboz 2 kor. 15 fillér bérmentve, utánvétellel.

Eladó

egy 5 éves, sárga, c. 152 centi-
meter magas, herélt, szép test-
állású, szelíd, kitartó, hibátlan
kocsiló, helyszüke miatt. — Bővebbet: Árpád-
utca 10 szám alatt.

Szám 7432—1905. tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint tkvi
hatóság közhírré teszi, hogy Szöllösi Samu végre-
hajtónak, Kovács Albert végrehajtást szenvedő ellen
1200 korona tőkekövetelés s járuléka iránti végre-
hajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék
és királyi járásbíróság területén levőI. a parajdi 995. számú tjkvben A + 3875/2.
helyrajzi számú fekvőre 5 korona, (társtulajdonosok
Ungvári Liza jutalékára is.)II. a parajdi 1506. sz. tjkvben A + 3135
helyr. sz. fekvőre 5 korona. (Kénosi Sámuel jutu-
léka is.)III. a parajdi 1507. számú tjkvben A + 4740.
helyr. sz. fekvőre 10 korona, 4779/1. helyr. számú
fekvőre 10 korona. (Horváth Dénes társtulajdonos
jutaléka is.)IV. a parajdi 893. sz. tjkvben A + 1694. helyr.
sz. fekvőre 33 korona, 1767., 1771., 1829. helyr. sz.
fekvőre 26 korona. (Kiskoru Kovács József és Róza
jutaléka is.)V. a parajdi 1195. sz. tjkvben A + 4157/2.
helyr. sz. fekvőre 48 korona. (Kiskoru Kovács József
és Róza társtulajdonosok jutalékára is.)VI. a parajdi 1149. sz. tjkvben A + 402/1.,
403., 404. helyr. sz. fekvőre 830 kor., 774. sz. 7
k., 1034. sz. 29 k., 1215. sz. 62 k., 1566. sz. 12 k.,
1732/2., 1734/2. sz. 62 k., 1770. sz. 6 k., 1891. sz.
4 k., 1991. sz. 7 k., 1957. sz. 6 k., 2188/1/a sz.
51 k., 3062/1. sz. 12 k., 3347. sz. 25 k., 3349. sz.
7 k., 3423., 3424. sz. 5 k., 3666., 3668., 3669. sz.
51 k., 3943/1. sz. 3 k., 4148. sz. 10 k., 4164. sz.,
23 k., 4580/1. 4581 sz. 58 k., 4731, 4732 sz. 20 k.,
4954, 4955 sz. 12 k., 5193 sz. 6 k., 6113 sz. 9 k.,
6176 sz. 7 k., 6243 sz. 2 k., 6290., 6291 sz. 6 k.
(Kovács József és Róza kiskoruk jutaléka is.)VII. a parajdi 646. sz. tjkvben A + 4956. sz.
fekvőre 12 kor., 4126, 4127 sz. 35 k., 4562/d,
4562/e sz. 6 k., 1198 sz. 40 k., 1904 sz. 17 k.,
4908/2 sz. 29 k. (Kovács József és Róza kiskoru
társtulajdonosok jutalékára is)VIII. a parajdi 152. sz. tjkvben A + 2016/5.
sz. fekvőre 15 k., 3137/2, 3138 sz. 24 k., 4778 sz.
10 k., 5461/a sz. 22 korona, Biró Ferencz, ifj. Hor-
váth Lidia Deák Jánosné, Ilyés Rebeka Ambrus
Andrásné, Ilyés Lina Kenesi Jánosné, Simófi György,
Simófi Sándor, Fülöp Jánosné Kelemen Lidia és kis-
koru Kovács József és Róza jutaléka is.IX. a parajdi 332. sz. tjkvben A + 2449/1.
helyr. sz. fekvőre 5 korona (kiskoru Kovács József,
Kovács Róza jutaléka is) becsértékben ezennel meg-
állapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és
hogy fennebb mezejölt ingatlanok az 1905. évi
december hó 14-ik napjának d. e. 9 órájaor Parajd
község házána! megtartandó nyilvános árverésen a
megállapított kikiáltási áron alól is eladotni fognak.Árverezeni számdékok tartoznak az ingatlanok
becsárának 10 százalékát képzőben vagy óvadék-
képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.
Sz. udvarhelyt, 1905. október 31-én.

Dr. Voith, kir. tszéki egyes bíró.

Oszták-magyar bank

Igazgatósága

október hó 27-én tartott ülésében elhatá-
roztta, hogy

Székelyudvarhelyen

bankmellékelyet állit fel, melynek vezetését
az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rész-
vénytársaságra bista.

Működését mult hó 27-én megkezdette.

A híres

ANGYAL-készimények:

Angyal köszvényeszes (egy üveg elhasználása után
biztos hatás) üvege 2 korona.Angyal kenőcs (bőrviszketegség, bőrkiütések ellen)
tégelye 3 korona.

Angyal fagyszesz (fagydagatokellen) üvege 2 k.

Számítalan hálalevél. — Raktár Ausztria-Magyar-
ország részére az egyedüli készítő

„ANGYAL“-gyógyszerlára, Kátvanban.

Postai szétküldés naponta.

FOGARASI MAGY. KIR. ÁLLAMI MÉNES
ménés-osztály
Alsó-Szombatfalván.

FELHÍVÁS.

A fogarasi m. kir. állami ménésosztály parancs-
nokságánál Alsószombatfalván (Fogarasmegye) időn-
kint 13-16 éves teljesen ép és erős szegénysorsu
szülők gyermekei lovászfutni minőségben, teljes el-
látás, ruházat és egyelőre 4 kor. havi bér mellett
— mely évente emelkedik — vétetnek fel A fel-
vételhez csakis eselédkönyv szükségeltetik. Felvételi
tájékozást érdeklődőknek díjtalanul küld a ménés
osztály parancsnokság.

Harisnya különlegességek!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Dúsvászték a legdivatosabb női-, férfi- és
gyermekharisnyákban.Kallós S. BUDAPEST,
VIII, József-körut 9 sz.

12 pár saját főtésű fekete réna harisnya 10 korona.

Vívótanfolyam

Alólírott, f. évi december hó 1-től kezdődőleg
az áll. főreáliskola tornatermében, az olasz
rendszerű kardvívásból vívótanfolyamot tartok.
Tanítási díj havonta 10 kor. Heti óraszám 2
Társaságoknak külön óra. Jelentkezhetni naponta
d. u. 5 órától a tornacsarnokban.

Dabó Zoltán, áll. főreálisk. tornatanár, vívómester

5 koronáért

küldök egy postacsomag 4 és fél kiló (kb. 50 drb)
kevessé megsérült

pipere-szappant

róza, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jaszmin, gyöny-
virágból szépen összeválogatva, a pénz előzetes be-
küldése esetén v. utánvétellel.

Auffenberg József, Budapest, Bezerédi-u. 3.

Kitünő minőségű és legmagassabb szilárdságu portlandora cementet olcón ajánl

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelyt kapható Rösler és Gábor uraknál.